

Durđica Težak i suradnici: Profesor Božo Težak, lučonoša znanosti; Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2007., 421. str.

Povodom stote obljetnice rođenja dr.sc. Bože Težaka, profesora Prirodoslovno-matematičkog fakulteta i ravnatelja Referalnog centra Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska sveučilišna naklada izdala je monografiju o ovom velikom znanstveniku.

U stvaranju ove monografije sudjelovalo je čak trideset i sedam autora, – supruga Bože Težaka, te ljudi koji su sa Težakom surađivali, dijelili njegove ideje i vizije i što je najvažnije, koji su ga poznavali kao prijatelja. Na taj način, ova je knjiga postala čudesan splet povijesnih činjenica, kronoloških podataka obogaćenih mnoštvom crtica iz Težakovog života i reminiscencijama njegovih najbližih suradnika i prijatelja. Sudjelovanjem velikog broja autora, prisutan je i raznolik stilski pristup, svatko se izražava na svoj način, a to je samo pridonijelo bogatstvu ovoga djela. Knjiga je opremljena mnogobrojnim fotografijama, prijepisima i skicama koje dočaravaju jednu povijesnu epohu i situacije, te vizualiziraju misli ovog velikog znanstvenika.

Težakovo stvaralaštvo i znanstveni doprinos je toliko bogat, da ova monografija predstavlja samo mali djelić njegova znanstvenog opusa. U znanstveno naslijeđe ostavio je oko 300 znanstvenih radova, 130 stručnih radova i preko 100 referata na znanstvenim skupovima u nas i u svijetu.

Monografija je podijeljena u 15 tematskih poglavlja u kojima se prikazuju njegova djela i povijesni okvir u kojima se njegov znanstveni rad odvijao. Opisani su mnogobrojni projekti u kojima je sudjelovao, i to na različitim znanstvenim poljima : kemiji, informatici, informatologiji. Osnivač je i utemeljitelj mnogobrojnih hrvatskih znanstvenih institucija: Fizičko-kemijskog instituta na Kemijskom odjelu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu, Instituta Ruđer Bošković, Tehničkog muzeja u Zagrebu, Referalnog centra Sveučilišta u Zagrebu, te mnogih drugih, što je detaljno prikazano u ovoj knjizi.

Monografija započinje tekstom nazvanim „Posve osobno“, u kojemu se autor prisjeća kratkog svakodnevnog susreta sa prof. Težakom. Ovo toplo prisjećanje, već daje naslutiti da se radi o velikom čovjeku, znanstveniku i intelektualcu zaigranoga duha.

Prva tematska cjelina opisuje Težakove korijene, djetinjstvo i odrastanje u Varaždinu, gradu s kojim će ostati doživotno emotivno i znanstveno vezan. Na to se nadovezuje slijedeća cjelina, koje govori o prvim Težakovim znanstvenim koracima i njegovoj viziji znanstvenog rada, kojoj će ostati vjeran do

kraja života. „Učinio sam nešto , ali sam i doživio, da u naše vrijeme kad tako lahko nestaju ljudi i stvari, ima vrednota koje netragom nestaju, kao i onih, usprkos svih rušenja, koje ostaju. Takav red stvari predstavljaju znanstveni radovi. Uz to znanstvena metoda treba svakom pozitivnom radniku i stvaraocu. Ta metoda predstavlja najkraći i najuspješniji put od poznatoga u nepoznato“. Vizionarska i bezvremenska misao Bože Težaka koja može biti vodilja svakom znanstveniku, bez obzira na vrijeme i okolnosti u kojima djeluje. Opisane su i prve službe, te predratne godine. Slijedile su burne godine rata i prvi politički sukobi. Rat je prošao, a Težak je nastavio sa svojim radom, ostavši dosljedan sam sebi.

Slijedeća cjelina bavi se njegovim poslije ratnim profesionalnim razvojem i ulogom u osnivanju brojnih značajnih hrvatskih znanstvenih ustanova: Kemijskog odjela i Fizičko-kemijskog instituta na PMF-u, Centralne kemijske biblioteke, Fakulteta za informatiku i organizaciju u Varaždinu, Instituta Ruđer Bošković. Slijedeća cjelina govori o Zagrebačkoj školi koloidne kemije i Težakovim dostignućima na tom znanstvenom polju. Njegov veliki doprinos razvoju hrvatskih časopisa, tema je slijedeće tematske cjeline. Od „Glasnika civilne zaštite“ do njegove uloge pri stvaranju časopisa „Periodicum biologorum“. Slijedeća je tema Ljetna Škola Instituta Ruđer Bošković, još jedan znanstveni doprinos, čiji je pokretač bio Božo Težak. Njegov doprinos stvaranju stručnih, znanstvenih udruženja na području kemije, slijedeća je tema. Osma cjelina govori o njegovoj ulozi kod osnivanja Tehničkog muzeja u Zagrebu. Nakon toga uslijedilo je stvaranje Internacionalne stalne izložbe publikacija, osnivanje Nacionalnog informacijsko-dokumentacijskog centra. Jedanaesta cjelina bavi se informacijskim znanostima, prožeta Težakovim promišljanjima i vizijom razvoja budućnosti. Tim slijedom, došlo je i do osnivanja Referalnog centra Sveučilišta u Zagrebu, te Multimedijskog centra kao njegovog dijela. Sredinom sedamdesetih, Težak započinje održavati seriju konferencija u Dubrovniku koje su utjecale na razvoj informacijske znanosti, obrazovanja, te način komunikacije u znanosti uopće. To razdoblje njegova života opisano je u slijedećoj tematskoj cjelini. Slijede poglavlja koja se bave vremenom nakon smrti Bože Težaka. Njegovo ime nose mnoge nagrade iz znanstvenog područja njegovog djelovanja, a što je još važnije, njegove ideje su napokon dočekale vrijeme u kojima se mogu i ostvariti. Kako naslov knjige kaže, bio je

lučonoša znanosti, utemeljitelj, ali i vizionar. Stoga je ova knjiga vrijedan doprinos očuvanju hrvatske intelektualne baštine, te je namijenjena najširem krugu čitatelja koje zanima povijesni razvoj hrvatske znanosti.

U posveti piše – hrvatskoj mladeži – i upravo su oni ti koji će nastaviti raditi na temeljima koje je stvorio prof. Težak.

Kako je jedan od suautora monografije rekao – nakon svih ovih djela, pitamo se da li je Božo Težak uistinu mrtav? I zaista, on je jedan od onih koji smrću ne nestaju.

Primljeno: 2007-08-27

Daria Mustić

Katedra za komunikologiju
Grafički fakultet, Sveučilište u Zagrebu

